

En strejke organiseret af en fagforening for et luftfartsselskabs personale med henblik på bl.a. at opnå lønforhøjelser er ikke omfattet af begrebet »usædvanlig omstændighed«, der kan frigøre luftfartsselskabet fra dets forpligtelse til at betale kompensation for aflysning eller lang forsinkelse af de pågældende flyafgange

Dette er tilfældet, selv om strejken er organiseret inden for rammerne af de betingelser, der er fastsat i den nationale lovgivning

En passager havde booket en flybillet til en flyvning fra Malmø til Stockholm (Sverige), som skulle have været gennemført af Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden (SAS) den 29. april 2019. Flyet blev aflyst samme dag på grund af SAS-piloternes strejke i Danmark, Sverige og Norge.

Efter at de forhandlinger, der var blevet indledt af de fagforeninger, som repræsenterer SAS-piloterne, med det formål, at der skulle indgås en ny kollektiv overenskomst med dette luftfartsselskab, var mislykkedes, opfordrede disse fagforeninger deres medlemmer til at strejke. Denne strejke varede i syv dage og førte til, at SAS aflyste mange flyafgange, herunder den flyafgang, som den pågældende passager havde booket en billet til.

Airhelp, hvortil denne passager har overdraget sine eventuelle rettigheder i forhold til SAS, anlagde sag ved Attunda tingsrätt, Sollentuna (byretten i Sollentuna, Sverige), med påstand om kompensation som fastsat i forordningen om flypassagerers rettigheder¹ ved aflysning. I det foreliggende tilfælde afslog SAS at betale denne kompensation, idet selskabet fandt, at dets piloters strejke udgjorde en »usædvanlig omstændighed« som omhandlet i denne forordning², eftersom strejken ikke var et led i selskabets sædvanlige aktivitetsudøvelse, der består i at levere luftfartsydelse, og lå uden for dets faktiske kontrol. Airhelp var for sit vedkommende af den opfattelse, at denne strejke ikke udgjorde en sådan »usædvanlig omstændighed«, eftersom arbejdsconflikter, såsom strejker, der kan opstå i forbindelse med forhandlinger om og indgåelse af kollektive overenskomster, er en del af et luftfartsselskabs sædvanlige driftsaktiviteter.

Attunda tingsrätt, Sollentuna, var i tvivl om, hvorvidt begrebet »usædvanlige omstændigheder« som omhandlet i forordningen om flypassagerers rettigheder omfatter en strejke varslet af arbejdstagerorganisationer, der iværksættes lovligt og med henblik på bl.a. at opnå lønforhøjelser. I henhold til svensk ret skal strejkevarslet nemlig først afgives en uge før strejkens begyndelse.

Domstolens bemærkninger

¹ Artikel 5, stk. 1, litra c), sammenholdt med artikel 7, stk. 1, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11.2.2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT 2004, L 46, s. 1).

² I henhold til artikel 5, stk. 3, i forordningen om flypassagerers rettigheder har et transporterende luftfartsselskab ikke pligt til at udbetale kompensation i henhold til denne forordnings artikel 7, hvis det kan godtgøre, at aflysningen skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet.

I dommen, der blev afsagt af Store Afdeling, fastslog Domstolen, at **en strejke, der indledes på opfordring af en fagforening for et transporterende luftfartsselskabs personale – hvor de betingelser, der er foreskrevet i den nationale lovgivning, bl.a. med hensyn til det strejkevarsel, der er fastsat deri, er overholdt – med det formål at sikre opfyldelsen af de krav, der er fremsat af de ansatte i dette luftfartsselskab, og som en personalekategori, der er uomgængeligt nødvendig for at gennemføre en flyvning, følger, ikke er omfattet af begrebet »usædvanlige omstændigheder« som omhandlet i forordningen om flypassagerers rettigheder.**

Indledningsvis anførte Domstolen, at begrebet »usædvanlige omstændigheder«, der er fastsat i forordningen om flypassagerers rettigheder, betegner begivenheder, som opfylder to kumulative betingelser, hvis overholdelse skal bedømmes fra sag til sag, nemlig dels, at de på grund af deres karakter eller oprindelse ikke er et led i et luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse, dels ligger uden for luftfartsselskabets faktiske kontrol³. Den præciserede også, at dette begreb skal fortolkes strengt, eftersom denne forordning for det første tilsigter at sikre et højt beskyttelsesniveau for flypassagerer, og den fritagelse fra kompensationsforpligtelsen, der er fastsat ved denne forordning, for det andet udgør en fravigelse af princippet om, at disse passagerer har ret til kompensation.

Herefter undersøgte Domstolen spørgsmålet om, hvorvidt en strejke, der indledes på opfordring af en fagforening for et transporterende luftfartsselskabs personale – hvor de betingelser, der er foreskrevet i den nationale lovgivning, bl.a. med hensyn til det strejkevarsel, der er fastsat deri, er overholdt – med det formål at sikre opfyldelsen af de krav, der er fremsat af de ansatte i dette luftfartsselskab, og som en eller flere personalekategorier, hvis tilstedeværelse er nødvendig for at gennemføre en flyvning, følger, kan udgøre en »usædvanlig omstændighed« som omhandlet i denne forordning.

Hvad for det første angik spørgsmålet, om den omhandlede strejke kunne kvalificeres som en begivenhed, der ikke er et led i et luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse, anførte Domstolen, at retten til at iværksætte en faglig aktion, herunder strejke, udgør en grundlæggende rettighed, der er fastsat i artikel 28 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«). I denne henseende præciserede Domstolen, at **strejke som et muligt udtryk for arbejdsmarkedsforhandling skal anses for at være en begivenhed, der er et led i arbejdsgiverens sædvanlige aktivitetsudøvelse**, uafhængigt af de særlige kendetegn ved det pågældende arbejdsmarked eller den anvendelige nationale lovgivning med henblik på gennemførelsen af denne grundlæggende rettighed. Denne fortolkning gælder også, når arbejdsgiveren er et transporterende luftfartsselskab, idet foranstaltninger vedrørende arbejdsvilkår og aflønning af et transporterende luftfartsselskabs personale henhører under den normale forvaltning af dets virksomhed. **En strejke, hvis formål begrænser sig til fra et luftfartsselskab at opnå en forhøjelse af piloternes løn, en ændring af disses arbejdstider og en større forudsigelighed for så vidt angår arbejdstid, udgør følgelig en begivenhed, der er et led i denne virksomheds sædvanlige aktivitetsudøvelse, navnlig når en sådan strejke er organiseret inden for lovens rammer.**

Hvad herefter angik spørgsmålet om, hvorvidt den omhandlede strejke kunne anses for at ligge helt uden for det pågældende luftfartsselskabs faktiske kontrol, fremhævede Domstolen for det første, at for så vidt som strejke udgør en ret for arbejdstagerne, der er sikret ved chartret, er det forhold, at en strejke udløses, forudsigeligt for enhver arbejdsgiver, især når denne strejke er blevet varslet.

Eftersom en strejke er forudsigelig for arbejdsgiveren, bevarer sidstnævnte for det andet kontrollen over begivenhederne, i det omfang denne principielt har midlerne til at forberede sig på en sådan og i givet fald til at afbøde konsekvenserne. I denne sammenhæng og i lighed med enhver anden

³ Jf. i denne retning dom af 22.12.2008, Wallentin-Hermann, [C-549/07](#), præmis 23 (jf. ligeledes pressemeddelelse [nr. 100/08](#)), af 17.9.2015, van der Lans, [C-257/14](#), præmis 36 (jf. ligeledes pressemeddelelse [nr. 105/15](#)), af 17.4.2018, Krüsemann m.fl., [C-195/17](#), [C-197/17](#) – [C-203/17](#), [C-226/17](#), [C-228/17](#), [C-254/17](#), [C-274/17](#), [C-275/17](#), [C-278/17](#) – [C-286/17](#) og [C-290/17](#) – [C-292/17](#), præmis 32 og 34 (jf. ligeledes pressemeddelelse [nr. 49/18](#)), og af 11.6.2020, Transportes Aéreos Portugueses, [C-74/19](#), præmis 37 (jf. ligeledes pressemeddelelse [nr. 68/20](#)).

arbejdsgiver kan et transporterende luftfartsselskab, der står over for sit personales strejke, som er begrundet i krav, der er knyttet til arbejdsvilkår og løn, ikke gøre gældende, at denne ikke havde nogen kontrol over denne strejke.

Ifølge Domstolen er en strejke hos et transporterende luftfartsselskabs personale, som er begrundet i krav, der vedrører arbejdsforholdet mellem det nævnte luftfartsselskab og dets personale, hvilke krav kan behandles inden for rammerne af virksomhedens interne arbejdsmarkedsdialog, herunder inden for rammerne af lønforhandlinger, derfor ikke omfattet af begrebet »usædvanlige omstændigheder« som omhandlet i forordningen om flypassagerers rettigheder.

For det tredje anførte Domstolen, at begivenheder, hvis oprindelse er »ekstern« for det transporterende luftfartsselskab – i modsætning til begivenheder, hvis oprindelse er »intern« – ikke kan kontrolleres af dette luftfartsselskab, fordi de udspringer af en naturskabt faktisk omstændighed eller af handlinger foretaget af en tredjemand, såsom et andet luftfartsselskab eller en offentlig eller privat aktør, der griber ind i luftfarts- eller lufthavnsaktiviteten. Domstolen fremhævede således, at henvisningen i forordningen om flypassagerers rettigheder⁴ til usædvanlige omstændigheder, der navnlig kan indtræffe som følge af strejker, der berører det transporterende luftfartsselskabs drift, skal forstås således, at den vedrører strejker, der er eksterne i forhold til det pågældende luftfartsselskabs aktivitet, såsom strejker hos flyveledere eller lufthavnspersonale. **En strejke, der udløses og gennemføres af det pågældende luftfartsselskabs eget personale, herunder efter opfordring fra fagforeninger, udgør derimod en »intern« begivenhed for dette luftfartsselskab**, eftersom fagforeningerne deltager i det pågældende selskabs personales interesse. Domstolen præciserede dog, at hvis en sådan udspringer af krav, som kun de offentlige myndigheder kan opfylde, kan den udgøre en »usædvanlig omstændighed«, i det omfang den ligger uden for luftfartsselskabets faktiske kontrol.

For det fjerde udtalte Domstolen, at **det forhold, at den omhandlede strejke ikke kvalificeres som »usædvanlig omstændighed« som omhandlet i forordningen om flypassagerers rettigheder, hverken tilsidesætter luftfartsselskabets frihed til at oprette og drive egen virksomhed, dets ejendomsret⁵ eller dets forhandlingsret⁶**. Hvad angår forhandlingsretten tvinger den omstændighed, at et luftfartsselskab – på grund af en strejke blandt medlemmerne af dets personale, der gennemføres inden for lovens rammer – bliver stillet over for risikoen for at skulle betale compensation, der skal ydes passagererne på grund af aflysningen af et fly, ikke selskabet til at acceptere samtlige de strejkendes krav uden diskussion. Luftfartsselskabet er nemlig stadig i stand til at gøre selskabets interesser gældende, således at der opnås et tilfredsstillende kompromis for alle arbejdsmarkedsparter. Hvad angår et luftfartsselskabs frihed til at oprette og drive egen virksomhed og med hensyn til ejendomsretten udtalte Domstolen, at disse ikke er absolutte rettigheder, og at vigtigheden af formålet om beskyttelse af forbrugerne⁷, herunder også luftfartspassagerer, kan begrunde endog betydelige negative økonomiske konsekvenser for visse erhvervsdrivende.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retstvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎ (+32) 2 2964106

⁴ 14. betragtning til forordningen om flypassagerers rettigheder.

⁵ Sikret ved chartrets artikel 16 og 17.

⁶ Sikret ved chartrets artikel 28.

⁷ Som fastsat ved artikel 169 TEUF og ved chartrets artikel 38.